

PROF. ANTONÍN OSTRČIL

MUDr. Olga Gimunová, Ph.D

KARIM, FN Brno , LF MU

PROF. ANTONÍN OSTRČIL

- V tomto roce vzpomínáme 100 let od založení československého státu a československého zdravotnictví.
- K osobnostem československého zdravotnictví po roce 1918 patřil i prof. MUDr. Antonín Ostrčil.

POČÁTKY

- Narozen 8.5.1874 v Praze.
- Syn lékaře dr. Josefa Ostrčila, prvního prezidenta lékařské komory. Jeho bratr Otakar se stal hudebním skladatelem, dirigentem a šéfem opery Národního divadla.
- Antonín Ostrčil studoval medicínu na Karlově univerzitě a na zahraničních univerzitách v Ženevě a Innsbrucku.
- Již jako třicetiletý habilitován na LF Karlovy univerzity pro obor gynekologie a porodnictví.

PROF. ANTONÍN OSTRČIL

BRNĚNSKÉ PŮSOBENÍ

- V roce 1919 byl jmenován ředitelem Zemské porodnice v Brně a řádným profesorem na nové Masarykově univerzitě v Brně.
- V těchto funkcích působil v Brně 6 let, poté se vrátil do Prahy.

ZEMSKÁ PORODNICE V BRNĚ

- Projekt se připravoval od roku 1885 na základě zkušeností, které získali dr. Riedinger a stavební rada Nosek ze svých zahraničních cest.
- Finančně restringovaný projekt byl roku 1887 schválen.
- Stavební práce byly hotovy za pouhý rok a 7 měsíců!!!

ZEMSKÁ PORODNICE V BRNĚ V ROCE 1902

ZEMSKÁ PORODNICE V BRNĚ

- Přestavba kliniky pod vedením prof. Ostrčila.
- Klinika měla poté 200 lůžek, rentgen, operační sály a velkou posluchárnu.
- Do organizačně stavební činnosti prof. Ostrčila je třeba zahrnout i zřízení Domova pro matky a kojence v zámečku v Kuřimi.
- Kromě výuky mediků zkvalitněna i výuka žákyň babické školy.

UČEBNICE PROF. OSTRČILA

- Úvod do gynekologické praxe (1912)
- Úvod do porodnické praxe
- Učebnice operativní gynekologie (1923)
- Funkční a anatomické vztahy endometria k žlutému tělísku
- Těhotenství a tuberkulóza
- Léčení rakoviny děložní radium emanací (díky tomuto celostátnímu úsilí se stal uznávaným i v zahraničí)

PORODNÍ BOLESTI

- Dle prof. Ostrčila má každá žena při porodu právo na intimitu.
- Kritizoval velké porodní sály:

„Jakmile začne v přeplněné porodní síni hlasitě úpěti a naříkati jedna rodička, brzy následuje druhá a další tak, že je z toho úzko i zkušeným a otrlým porodníkům a akušerkám“.

- Kritizoval i špatné ohonorování porodníků a jejich pomocnic, kteří často pracují nad své síly (ultra posse nemo tenetur).

TLUMENÍ PORODNÍCH BOLESTÍ DLE PROF. OSTRČILA

- Snahou bylo uvést rodičku do mráкотného stavu při porodu.
- Prof. Ostrčil zkoušel kombinaci skopolaminu s různými léky. O škodlivém působení morfinu na plod se již vědělo.
- Kladně hodnotil efekt hypnózy.
- Hypnonarkóza – nejdříve rodičce vsugerovat, že ji uspíme, poté rouška na oči a může začít chloroformová kapací analgésie

CELKOVÁ ANESTEZIE

- Prof. Ostrčil propagoval z jeho pohledu tzv. kombinovanou anestézii (uvádí u cca 1000 operací).
- Úvod chloroformem kapací metodou (20 až 60 gtts za min.), poté ve stadiu tolerance se pokračovalo éterem.
- *„Při úvodu nesmí operatér na narkotizéra hartusiti, aby nalitím chloroformu nenastalo předávkování.“*

ZÁSTAVA DÝCHÁNÍ PŘI CELKOVÉ ANESTÉZII

- Doporučeno ihned začít umělé dýchání dle Silvestra + komprese hrudníku + injekce adrenalinu
- Cituje údaje z Německa:
- mortalita při CA chloroformem 1: 3000
- mortalita při CA etherem 1: 14 600

LUMBÁLNÍ ANESTEZIE

- Od tropacocainu přešel na Novocain 10% firmy Galena Praha.
- Prof. Ostrčil při lumbální punkci doporučoval nejprve vypustit 2 ml moku, nasadit stříkačku s 1-2 ml 10% novocainu, natáhnou 8-10 ml moku a poté zpátky aplikovat.

KOMPLIKACE LUMBÁLNÍ ANESTÉZIE

- Varoval před užitím lumbální anestezie u podezření na extrauterinní graviditu pro nebezpečí šoku.
- U radikální hysterectomie dle Werheima je možná.
- Zmiňuje jedenkrát úmrtí na meningitidu po lumbální anestézii.

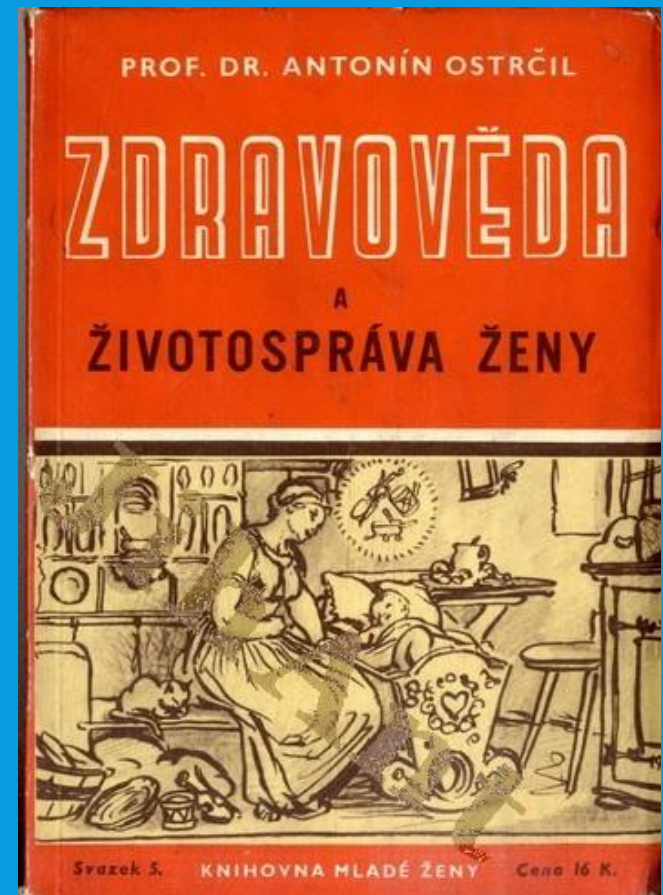
BOŽEC (EKLAMPSIE)

- Při anurii doporučena dekapsulace ledviny pro snížení intrarenálního tlaku dle Edelbohlsa.
- Prof. Ostrčil uvádí, že ji vykonal na klinice v Brně 2x po porodu a jednou v těhotenství s úspěchem. Plod však odumřel a narodil se za týden macerovaný.

OSVĚTOVÁ ČINNOST PROF. OSTRČILA

- Neúnavný bojovník proti kouření žen – nejedná se o důkaz rovnoprávnosti žen a mužů
- Šířitel hygienických doporučení
- Propagoval ochranu mateřství, prenatální péči, sociální pojištění, upozorňoval na sexuální problematiku.
- Podporoval porody v ústavech a léčebné snahy o zkrácení porodu.

TLUMENÍ PORODNÍCH BOLESTÍ DLE PROF. OSTRČILA

- Roku 1926 v době již svého opětovného působení v Praze navrhuje používat při porodu metralginové čípky - směs látek se sedativním, spasmolytickým, analgetickým a tonizujícím účinkem.
- Součástí těchto čípků byl i chinin.

CHININ

- Od roku 1927 začali američtí a angličtí lékaři podávat chinin v malých dávkách v posledních 3 týdnech těhotenství (chinin 0,1g 3xd).
- Údajně byl průběh porodu příznivě ovlivněn, délka porodu zkrácena, svalstvo dna pánevního lépe rozvinuto a šestinedělí probíhalo bez horeček.

CO VÍME O CHININU DNES

- Působí jako slabé analgetikum protože tlumí centrum bolesti v centrálním nervstvu.
- Působí také jako mírné antipyretikum.
- Zpomaluje srdeční akci. Snižuje krevní tlak.
- Má příznivé účinky při léčbě lupus erytematodes.
- V humánní medicíně se využívá jako antimalarikum. Působí na parazity v krvi, ale nepůsobí na parazity v játrech. V současné době i kmeny malárie odolné proti chininu.

NÁVRAT DO PRAHY

- V roce 1925 se s podlomeným zdravím vrací zpět do Prahy.

Prof. Ostrčil byl předsedou Společnosti gynekologické a porodnické, čestným členem a předsedou Spolku českých lékařů a Protirakovinné ligy.

- Za celoživotní práci a zásluhy mu bylo uděleno členství v Československé akademii věd a umění.

Umírá roku 1941.

DĚKUJI ZA POZORNOST